

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

мај 2008
Штип

Број 7, 12 мај 2008 година

СОДРЖИНА

РЕФЕРАТ за избор на кандидат за асистент во наставно-научната област <i>ботаника</i> на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип	3
РЕФЕРАТ за избор на наставник во сите звања за научната област <i>растителна физиологија со биохемија</i> на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип	10
РЕФЕРАТ за избор на наставник во сите звања за научната област <i>историски науки</i> на Педагошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип	16
РЕЦЕНЗИЈА на трудот „Меѓународна економија” од доц. д-р Ристо Фотов – Економски факултет	19
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот „Математика” од авторките д-р Татјана Атанасова-Пачемска, м-р Билјана Златановска и Лимонка Лазарова, наменет за студентите на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип	22
РЕЦЕНЗИЈА за оценка на докторската дисертација „Еволуција и стратиграфија на палеогенот на територијата на Република Македонија” од м-р Виолета Стојанова, Факултет за рударство, геологија и политехника при Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип	24
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот на трудот „Практикум по статистика” од проф. д-р Трајче Мицески и м-р Горан Миладинов	28
	31
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот на трудот „Збирка на решени задачи по статистика” од проф. д-р Трајче Мицески и м-р Горан Миладинов	34
	37

Издавач:

Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Саша Митрев
 Уредници: проф. д-р Борис Крстев, дипл. правник Ристо Костуранов
 Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска
 Техничко уредување: Славе Димитров

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА КАНДИДАТ ЗА АСИСТЕНТ ВО НАСТАВНО - НАУЧНАТА
ОБЛАСТ БОТАНИКА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ ФАКУЛТЕТ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЧЕВ“ - ШТИП

Наставно-научниот совет на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип на Петтата седница, одржана на 2 април 2008 година, со Одлука бр. 0210/80/2 од 8 април 2008 година, формира тричлена Рецензентска комисија во состав:

1. д-р Верица Илиева, вонреден професор, Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (претседател);
2. д-р Лилјана Колева-Гудева, доцент, Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (член) и
3. д-р Љупчо Михајлов, вонреден професор, Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (член),

за утврдување на кандидат за асистент во наставно-научната област **ботаника**.

Согласно Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ 35/08), како и актите на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, Статутот и Правилникот за единствените критериуми за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс од 15/16 март 2008 г., во дневниот весник „Нова Македонија“, за избор на еден кандидат за асистент во наставно-научната област *ботаника*, се пријави само кандидатката м-р Драгица Спасова од Струмица. Врз основа на пријавата и останатите приложени документи, Рецензентската комисија го констатира следното:

Биографски податоци

М-р Драгица Спасова е родена на 3 декември 1962 година во с. Сарај, Струмичко. Основно образование завршува во родното место, а средно образование (гимназија) во Струмица. Во учебната 1982/83 година се запишува на Земјоделскиот факултет во Скопје, група *поделство*. Дипломира во април 1988 година, со просечен успех 7,72.

Во учебната 1992/93 година се запишува на специјалистички студии на групата *семеипроизводство и контрола на семето кај нивски култури* на Земјоделскиот факултет во Скопје, а специјализира на 18 октомври 1996 година, со просечен успех 8,80.

Во учебната 1997/98 година се запишува на магистерски студии, група *хербологија*, при Земјоделскиот факултет во Скопје. Предвидените испити ги положува со просечен успех 9,00. Магистерскиот труд под наслов *„Изнаоѓање на оптимални мерки за борба против плевелите во памукот“* го одбрани на 23 ноември 2001 година.

Има пријавено и одобрено докторска дисертација на тема *„Сортна специфичност на овесот во услови на органско и конвенционално производство“*.

Во 1993 година се вработува во Институт за земјоделство во Струмица, каде сè уште работи. Од вработувањето до денес, активно е вклучена во научностручната и апликативната проблематика која е предмет на работа на Институтот. Истовремено учествува како соработник во неколку научноистражувачки проекти, финансирани од Министерството за образование и наука на Република Македонија, и тоа:

- Создавање нови сорти памук (1996-1998);
- Влијание на NPK ѓубривата, Mg и Zn врз приносот и квалитетот на доматиите (1998-2000),
- Создавање нови сорти памук (2000-2002).

Научна и стручна дејност

Научноистражувачката дејност на м-р Драгица Спасова се одвива во две главни насоки: истражување проблеми од областа на хербологијата (наука за плевелите) и проблеми од областа на општата агротехника и семенарството.

Во текот на досегашната научна, стручна и апликативна работа, како автор и коавтор има објавено 22 труда, и тоа:

1. Пириклиев, Д., Спасова Драгица, Ѓеорѓиевски, М., Климов, С. (1995): Испитване на някои македонски и българи сортове памук в агроекологичните услови на Струмица. - Проблеми на влакнодајните и зърнено-хлебните култури, 29-34-Селскостопанска академия - Софија.

Во трудот се изнесуваат резултатите од споредбените испитувања на неколку македонски сорти памук, креација на Институтот за јужни земјоделски култури, и неколку бугарски сорти во агроеколошките услови на Струмица. Испитувани се продуктивните и квалитативните својства на сортите, при што, врз основа на добиените резултати, за условите на Струмица од македонските сорти авторите ги препорачуваат сортите *147* и *146*, а од бугарските како најдобри се покажале сортите *644* и *603*. Испитувањата се од значење при изборот на сортите и нивното реонирање.

2. Спасова Драгица, Спасов, Д. (1995): Влияние на хербицидите врху добива и квалитетните показатели на семенниот материјал од пшеницата, 109-112, Институт по памук и тврда пченица - Чирпан.

Авторите во трудот истакнуваат дека заштитата на пченицата од плевели е редовна мерка, а кои хербициди ќе бидат применети зависи од повеќе фактори: фенофазата во која се наоѓаат културата и плевелите, климатските услови и времето на апликација. Испитувајќи ја ефикасноста на хормонските препарати за спречување на широколисните плевели и на хлортолурурот за спречување на теснолисните плевели, авторите доаѓаат до сознание дека хормонските препарати (2,4-D и ДСПА + МСПА) незначително го зголемуваат приносот, а МСПА + dicamba го намалуваат приносот. Трудот претставува придонес за практиката во заштитата на растенијата.

3. Спасова Драгица, Костов, Т., Михајловски, М. (1997): Влијанието на некои хербициди врз квалитетните својства на семенскиот материјал од пченица. - Годишен зборник за заштита на растенијата, Година VIII:57-63, Скопје.

Испитувани се 5 хербицидни и една контролна варијанта. Испитувано е влијанието на хербицидите врз квалитетните својства на семенскиот материјал од пченица во услови на Струмица. Испитувањата покажале дека хербицидите, спречувајќи ги плевелите, не влијаат негативно врз квалитетните својства на семето.

Трудот има научно и стручно-апликативно значење.

4. Спасов, Д., Митрев, С., Спасова Драгица, Ѓеорѓиевски, М., Каров, И., Коцевски, В., Јакимов, Д. (2001): Болести, штетници и плевели кај семенската пченица во периодот 1996-2000 година, Годишен зборник за заштита на растенијата, Година XII 79-85, Скопје.

Во трудот е дадена анализа на болестите, штетниците и плевелите, со посебен осврт

на економски позначајните видови. Посебен проблем претставува присуството на дивиот овес (*Avena fatua* и *Avena ludoviciana*). Трудот има практично значење, бидејќи, врз основа на овие сознанија, во иднина ќе треба да се насочат и мерките за превентивно и директно елиминирање на наведените биолошки штетни агенси во семенската пченица.

5. Спасова Драгица (2001): Изноаѓање оптимални мерки за борба против плевелите во памукот. Магистерски труд, Земјоделски факултет, Скопје.

Трудот е рецензиран, а рецензијата е прифатена од Одборот за постдипломски студии при Земјоделскиот факултет во Скопје.

6. Спасова Драгица, Спасов, Д., Коцевски, В., Илиевски, М. (2002): Испитување на некои домашни и интродуирани сорти памук во агроколошките услови на Струмица, Година I 75-80, ЈНУ ИЈЗК - Струмица.

Испитувани се 10 сорти памук, од кои 5 се креација на Институтот за јужни земјоделски култури во Струмица и 5 бугарски сорти. Испитувани се биолошките и стопанските карактеристики на сортите. Трудот има научно и стручно значење.

7. Коцевски, В., Митрев, С. Спасов, С. Спасова Драгица (2001): Влијание на ѓубрењето и надворешните фактори врз морфолошките својства на индустриските домати. Година I 19-27, ЈНУ ИЈЗК - Струмица.

Изведени се испитувања со ѓубрење на средни дози на NPK со Mn (манган) и Zn (цинк) и нивното влијание врз морфолошките карактеристики на индустриските домати, сорта AT-14-17, при што со ѓубрењето масата на плодовите за трите години од испитувањата се зголемила во просек за 2,82 до 12,61%, во споредба со контролата. На другите морфолошки карактеристики ѓубрењето, главно, не влијаело.

Трудот има научно и апликативно значење од аспект на ѓубрењето на индустриските домати.

8. Каров, И., Митрев, С., Спасов, Д., Спасова Драгица, Колева-Гудева, Л. (2001): *Butomus umbellatus* нов плевел на оризовите површини во Македонија, Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година I, 149-152, Струмица.

Во трудот се опишани морфолошките карактеристики на плевелот *Butomus umbellatus*, како нов плевел на оризовите површини во Р. Македонија. Со оглед на тоа дека ова е само претходно соопштение, неопходно е потребно да се продолжи со проучувањата на морфолошко-биолошките карактеристики и детерминирањето, како и изнаоѓањето на можните решенија за ослободување на оризовите површини од непожелните растенија.

9. Спасова Драгица (2002): Влијание на хербицидите врз квалитетните својства на памукот, Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година II, 145-154, Струмица.

Во трудот се изнесени резултатите за влијанието на хербицидите: трифлуралин, пендиметалин, метолахлор, линурон, прометрин, метолахлор + прометрин, ацетохлор врз квалитетните својства на памукот. Според резултатите, констатирано е дека коефициентот на ефикасното сузбивање на плевелите се движи од 76,5% кај метолахлорот до 94,8% кај метолахлор + прометрин. Испитуваните хербициди не влијаеле негативно врз приносот од памук, ниту врз квалитетните својства (должина на влакно, маса на една чушка и рандман на влакно). Затоа трудот има големо значење во унапредувањето на технологијата во производството на памук.

10. Ѓеорѓиевски, Д., Спасов, Д., Спасова Драгица, Чавдарова, М. (2002): Влијание на климатските услови врз цветањето и оплодувањето кај домотот, Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година II, 135-142, Струмица.

Во трудот е дадена анализа на оплодувањето по цветните гранки во зависност од климатските услови, кои често негативно влијаат врз плодносењето кај домотите. Авторите констатираат дека тоа е резултат на екстремно ниските температури (6,6°C) кои се јавуваат во мај и максималните температури од 36,6°C, исто така во мај. Третирањето на цветовите со томатин го зголемува процентот на оплодување кај првата и втората цветна гранка за околу 14%. Трудот има научно и апликативно значење од аспект на одгледувањето на оваа култура.

11. Каров, И., Митрев, С., Спасов, Д., Спасова Драгица, Ѓеорѓиевски, М. (2002): 'Рѓа на лук, праз и кромид. Зборник на трудови при ЈНУ ИЈЗК, Година II, 163-170, Струмица.

Авторите утврдуваат дека во Р. Македонија 'рѓата најчесто се јавува на празот и на лукот, а поретко на кромидот. Притоа, најголеми штети им причинува на лукот и празот во кочанското, струмичкото и гевгелиското производно подрачје. Трудот е оригинален и претставува значаен придонес за науката и практиката.

12. Спасова Драгица (2003): Оптимални мерки за борба против плевелите во памукот. Годишен зборник за заштита на растенијата. Година XIV, 175-186, Скопје.

Авторот на трудот презентира значајни резултати на флористичкиот состав на плевелната вегетација во памукот, ефикасноста на хербицидите во сузбивањето на плевелите и влијанието на хербицидите врз приносот на суров памук. По својата содржина, методолошкиот пристап, добиените резултати, по начинот на обработката и интерпретацијата на добиените резултати претставува оригинален научен труд. Трудот е од особено значење за науката и практиката.

13. Спасова Драгица, Егуменовски, П. (2003): Морфолошки и стопански особини на некои линии памук одгледувани во струмичкиот реон. Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година III, 161-168, Струмица.

Во трудот се изнесуваат резултатите од споредбените испитувања на 11 линии памук издвоени од колекцијата на сорти памук при ЈНУ Институт за јужни земјоделски култури во Струмица и сортата – *струмида 105*, одгледувани во агроеколошки услови на Струмица. Испитувањата покажале дека со генетски потенцијал за висок принос на суров памук се истакнува линијата 5136, при што се добива за 12% повеќе суров памук во однос на стандардната сорта. Испитувањата се значајни бидејќи линиите се одликуваат со висока пластичност, кои со успех ќе може да се приспособат кон хетерогените агроклиматски услови во одделните подрачја во Р. Македонија.

14. Спасова Драгица, Димов, З. (2003): Испитување на сорти памук во различни реони на Македонија. Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година III, 133-138, Струмица.

Испитувани се две сорти памук и тоа: *струмида 105*, креација на ЈНУ Институт за јужни земјоделски култури и една грчка сорта *браво* во повеќе реони на Македонија. Испитувани се продуктивните и квалитетните својства на сортите, при што, врз основа на

добиените резултати, авторите констатираат дека сортата *струмида 105* спаѓа во ранозрели сорти памук со вегетационен период од 111 до 114 дена, што е позитивно за целосно прибирање на памукот, а сортата *браво* спаѓа во средно ранозрели сорти со вегетационен период од 126 до 128 дена. Испитувањата се од големо значење при изборот на сортите и нивното реонирање.

15. Илиевски, М., Егуменовски, П., Чавдарова, М., Спасова Драгица, Киров, Н. (2002): Производни својства кај некои сорти компир, одгледувани во услови без интервентно наводнување во Струмичко. Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година II, 9-14, Струмица.

Во трудот се изнесени резултатите од споредбените испитувања на 8 сорти компир: *jaerla*, *agata*, *latona*, *lireta*, *kondor*, *desiree*, *red skarlett* и *agria* во услови без интервентно наводнување во Струмичко. Приносот на компир се движи од 17,82 t/ha кај сортата *latona* до 28,37 t/ha кај сортата *red skarlett*. Исто така, сортата *red skarlett* се покажала како поотпорна на суша. Испитувањата се од големо значење при одгледувањето и изборот на сорти во агроколошките услови на Струмица.

16. Илиевски, М., Спасова Драгица, Киров, Н. (2003): Влијанието на ѓубривата врз морфолошките својства на плодот од пиперката „куртовска капија“. Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година III, 45-54, Струмица.

Изведени се испитувања со томасфосфат и NPK ѓубре и нивното влијание врз морфолошките карактеристики на плодот кај пиперката сорта *куртовска капија*, при што со ѓубрењето масата на плодовите се зголемила во просек од 6,27% до 11,59%, во споредба со контролата. Трудот има научно и апликативно значење од аспект на ѓубрењето на пиперката.

17. Илиевски, М., Митрев, С., Спасова Драгица, Чеботарева, Ц. (2003): Влијанието на томасфосфатот и NPK ѓубривата врз квантитативните и квалитативните својства на *куртовската капија*. Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година III, 37-44, Струмица.

Во трудот се изнесени испитувањата со ѓубрење и влијанието на томасфосфатот употребен во количина од 700 kg/ha и 900 kg/ha во комбинација со по 185 kg/ha урас – 27% N, во две прихранувања во текот на вегетацијата. Притоа, со ѓубрењето на томасфосфатот употребен со 900 kg/ha + 185 kg/ha урас – 27% N во две прихранувања во текот на вегетацијата во просек се добил принос од 26,77 t/ha или за 15,09% повисок принос во однос на контролата. Трудот е оригинален и претставува значаен придонес за науката и практиката.

18. Ѓеоргиевски, М., Каров, И., Спасов, Д., Спасова Драгица, Камењарска, И., Ајановски, Р. (2003): Болести, штетници и плевели кај семенска пченица и јачмен во периодот од 2001 до 2003 година. Годишен зборник при ЈНУ ИЈЗК, Година III, 113-120, Струмица.

Во трудот е дадена анализа на болестите, штетниците и плевелите со посебен акцент на економски позначајните видови. Посебен проблем претставува присуството на дивниот овес (*Avena fatua* и *Avena ludoviciana*). Трудот има практично значење, бидејќи врз основа на овие сознанија во иднина ќе треба да се насочат и мерките за превентивно и директно елиминирање на наведените биолошки штетни агенси во семенската пченица и јачмен.

19. Спасова Драгица, Михајлов, Љ., Илиевски, М. (2005): Резултати од сузбивањето на плевелите во соја. Зборник на трудови I конгрес за заштита на растенијата „Заштита на животната средина и безбедност на храна“, 121-124, Охрид.

Во трудот се презентирани значајни резултати на флористичкиот состав на плевелната вегетација во соја и ефикасноста на употребените хербициди во сузбивањето на плевелите во соја. По својата содржина, методолошкиот пристап, добиените резултати, по начинот на обработката и интерпретацијата на добиените резултати претставува оригинален научен труд. Трудот е од особено значење за науката и практиката.

20. Спасова Драгица, Митрев, С., Иваноски, М., Спасов, Д. (2005): Основни карактеристики на новата сорта мека пченица - *мила* (*triticum aestivum ssp. vulgare*). Годишен зборник на ЈНУ Институт за јужни земјоделски култури 2004/2005, Вол. IV/V:125-135.

Во трудот се презентирани основните карактеристики на новата сорта мека пченица *мила*, која од страна на Државната сортна комисија е признаена во 2004 година. Новата сорта *мила* во поедини технолошки параметри има повисоки вредности (избрашнување, принос и волумен на леб) од стандардната сорта *радика*, односно има просечно повисок принос на брашно за 10,5% и повеќе принос на леб, за 11,7%. Врз основа на квалитетните својства, новата сорта *мила* се вбројува во II квалитетна класа, односно во Б1 технолошка подгрупа и како таква таа е многу добра лебна сорта. Трудот претставува придонес за науката и практиката.

21. Спасова Драгица, Михајлов, Љ., Илиевски, М., Атанасова, Б. (2007): Влијание на хербицидите врз приносот и некои квалитетни својства на сојата. Годишен зборник за заштита на растенијата, Здружение за заштита на растенијата на Република Македонија, Вол. XVIII: 120-122.

Во трудот се презентирани значајни резултати за влијанието на хербицидите врз висината на растенијата, бројот на мешунки по растение и приносот на соја. Испитуваните хербициди не влијаеле негативно врз приносот, висината и бројот на мешунки по растение. По својата содржина, методолошкиот пристап, добиените резултати, по начинот на обработката и интерпретацијата на добиените резултати претставува оригинален научен труд. Трудот е од особено значење за науката и практиката.

22. Спасов, Д., Митрев, С., Спасова Драгица, Атанасова, Б. (2007): Појава на болести, штетници и плевели кај пиперката сорта *куртовска капија*, од расадничко производство до берба. Годишен зборник за заштита на растенијата, Здружение за заштита на растенијата на Република Македонија, Вол. XVIII: 51-55.

Во трудот е дадена анализа на болестите, штетниците и плевелите, од расадничко производство до берба на пиперката со посебен осврт на економски позначајните видови. Кај расадот била регистрирана појавата на бактериска дамкавост кај пиперката *Pseudomonas syringae* pv. *Syringae*, а од штетниците биле забележани лисните вошки. Посебен проблем претставува присуството на *Galinsoga parviflora* и *Echinochloa crus-gali*. Трудот има практично значење, бидејќи, врз основа на овие сознанија, во иднина ќе треба да се насочат и мерките за превентивно и директно елиминирање на наведените биолошки штетни агенси во производството на *куртовска капија*.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на приложената документација, постигнатите резултати во изминатиот период, научната и апликативната ангажираност на кандидатката, Рецензентската комисија констатира дека **м-р Драгица Спасова** ги исполнува критериумите да биде избрана во звањето асистент во наставно-научната област **ботаника** на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. За целокупната научноистражувачка и апликативна активност има остварено (НО+НИ+САОР)=60 поени.

Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кандидатката **м-р Драгица Спасова** да ја избере во звањето **асистент** во наставно-научната област ботаника.

Рецензентска комисија:

Д-р **Верица Илиева**, вонреден професор с.р.

Д-р **Лилјана Колева-Гудева**, доцент с.р.

Д-р **Љупчо Михајлов**, вонреден професор с.р.